

Doświadczenia emocjonalne dziecka

Większość współczesnych autorytetów stwierdza, że decydujący wpływ na aktualne zachowanie człowieka mają jego doświadczenia z kilku pierwszych lat dzieciństwa. Wszystkie emocje, przeżycia i zdarzenia są w pamięci dziecka przechowywane i wywierają wpływ na zachowanie w późniejszym wieku, a także człowieka dorosłego. Proces gromadzenia informacji w mózgu można porównać od nagrywania dźwięku i obrazu na dysku komputera. Nowe doświadczenia człowieka są w naturalny sposób natychmiast klasyfikowane i porównywane z zapisami wcześniejszych podobnych doświadczeń. W ten sposób przeszłość wpływa na teraźniejszość. W szczególności okres przedszkolny kiedy dziecko po raz pierwszy spotyka się ogromnym spektrum zjawisk i uczestniczy w sposób aktywny w nowych dla niego sytuacjach codziennego życia będzie miało wpływ na to co zdarzy się później, ponieważ doświadczenia te zostały bardzo mocno utrwalone w pamięci. Czyż nie jest tak że pewne przyzwyczajenia, obawy, lęki, a nawet fobie zostały zakodowane w naszej pamięci w okresie przedszkolnym?

Każde dziecko przeżywa w kilku pierwszych latach życia wiele pozytywnych emocji: radości manipulowania przedmiotami, przyjemności jedzenia, snu, głaskania i przytulania przez rodziców, radości odkrywania nowych rzeczy, zdobywania nowych doświadczeń, zaspokajania ciekawości. Te pozytywne przeżycia i te pozytywne emocje sprawiają, że w obrazie własnym powstają takie cechy jak aprobaata siebie, zaufanie do siebie, przekonanie o własnej wartości, że jest się w porządku. Charakterystycznym dla dziecka w kilku pierwszych latach życia jest spontaniczność w reakcjach i zachowaniach, i z tego wynikające potrzeby, które „nie chcą” czekać. Oprócz pozytywnych emocji pojawiają się też: poczucie bezradności, poczucie winy. Charakterystyczne dla dziecka są też silne, gwałtowne, ale krótkotrwałe emocje: radości, euforii, szczęścia, smutku, przygnębienia, rozpacz, złości, wściekłości.

Wstyd i poczucie winy. Wstyd definiuje się jako formę skrajnego zakłopotania, pojawiającą się u dzieci, które czują, że ich działania były niezgodne z oczekiwaniami innych ludzi. Sytuacje, w których dziecko doznało wstydu, pozostają na długo w pamięci, znacznie dłużej niż zdarzenie związane z tymi emocjami. Skrajne emocje winy lub wstydu silnie wpływają na zachowanie dziecka, a także powodują długofalowe

zmiany jego osobowości.

Część tkwiących w dziecku tendencji należy pielęgnować w całym okresie rozwoju.

Należy tu wymienić: wrażliwość, ciekawość, spontaniczność reagowania, radość towarzysząca zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Mimo jednak wielu pozytywnych zdarzeń w życiu dziecka i mimo wielu pozytywnych uczuć, jakie ono przeżywa, u większości dzieci biorą górę frustracje, przykrości, negatywne emocje i one formują ujemny obraz dziecka, który wyraża się w samoocenie, że nie jest ono w porządku.

Ponieważ dziecko ciągle „robi coś nie tak” naraża się na dezaprobatę i wówczas może budzić się w nim przekonanie, że jest mniej wartościowe. Aby przewyciężyć własne poczucie mniejszej wartości, aby pozbyć się poczucia, że nie jest się w porządku, małe dziecko rozwija mechanizm kompensacji polegający na wykazaniu innym, że „jest się lepszym”, że „moje jest lepsze”. Niezrozumienie tych zachowań spowoduje utrwalanie się negatywnych odczuć w następstwie zachowania powodujące strofowanie lub karanie, napędzając spiralę nagannych zachowań i pogłębiającego się poczucia mniejszej wartości.

Dzieci zaczynają kłamać gdy tylko nauczą się mówić, a nawet czasem wcześniej.

Nie rozumieją one jednak, że kłamstwo nie jest rzeczą dobrą. Choć kłamstwo jest zrozumiałe z rozwojowego punktu widzenia, może stać się problemem, gdy przechodzi w nawyk lub dotyczy spraw istotnych dla dziecka. Wraz z wiekiem dzieci zaczynają rozróżniać i stopniować rodzaje kłamstw, pewne z nich uznając za gorsze. Dzieci przedszkolne najczęściej uciekają się do kłamstwa, aby coś dostać, uniknąć kary, albo uzyskać podziw rówieśników, jednocześnie nie tolerują oszustwa u innych. Badania wykazują, że dzieci które oszukują i kłamią chronicznie, pochodzą bardzo często z domów, w których rodzice bardzo często uciekają się do kłamstwa.

Większości nakazów i zakazów uczy się dziecko kiedy jeszcze nie umie mówić i nie potrafi zdać sobie z nich sprawy. Ten cały system ograniczeń obejmujących najrozmaitsze dziedziny życia jest często prawdziwym balastem, który także upośledza działania człowieka. Duży procent tych nakazów i zakazów stanowi wartościowy zrąb etycznych i społecznych zachowań człowieka, ale dziecko przyjmuje też wiele „reguł” postępowania, nastawień, uprzedzeń, które tworzą fałszywy obraz

świata i ludzi. Wiele lat później w naszych codziennych zachowaniach przejawia się zachowawcza tendencja działania, przede wszystkim wtedy, kiedy ulegamy uprzedzeniom, stosujemy się bezwzględnie do pewnych reguł, jesteśmy dla ludzi nietolerancyjni.

Tworzenie tej warstwy osobowości zaczyna się już pod koniec pierwszego roku życia. Kiedy dziecko staje się starsze, zaczyna „sprawdzać” słuszność nakazów i zakazów, jakimi bombardują rodzice. Jeżeli doświadczenia potwierdzają większość nakazów i zakazów rodziców, a potem nauczycieli, dziecko włącza je do swojego „dorosłego” życia. Także jeżeli jego własne doświadczenia są pomyślne, to udaje mu się działać skutecznie, doznawać uczuć przyjemnych, wzmacnia się jego osobowość i dojrzewa.

Rodzice, przedszkole starają się przekazywać dzieciom niezbędny zasób wiedzy, rozwijać w dziecku inteligencję poznawczą. Ostatnio zauważono potrzebę, a nawet konieczność rozwijania inteligencji emocjonalnej i społecznych umiejętności dzieci. Praktyka bowiem dowodzi, że po ich opanowaniu ma dziecko szansę lepiej radzić sobie ze stresem i trudnościami w złożonych strukturach społecznych, który niosą współczesne czasy.

Wszystkie opisane zachowania postawy i tendencje są normalne i naturalne, charakteryzują strukturę osobowości DZIECKA.